

De inger goas

La prima domenica di giugno in località Kaserbisl a Fierozzo, si tiene la seconda mostra della Capra Pezzata Mòchena. Durante la manifestazione, i pastori presenteranno le loro specie e al termine della giornata ci sarà la premiazione dei capi migliori. Alle 10.30 sarà celebrata la Messa e, dopo pranzo, si potrà assistere a vari lavori di pastorizia.

En earste to van prochet bart se hòltn kan Kaserbisl, en Vlarotz, de zboate austell va de Plètzet goas van Bersntol. Der to s ist en an sunta asou ber as s ist hoam ont boast nèt abia za vertraim se de zait, hòt de moglechket za vinnen se pet de kamaròtn ont de lait van Tol za verhòltn se.

En de doi austell, bart men meing schaugung nèt lai de inger goas, ober kia ont hennen aa. S ist a ker an to bou gibt men òcht en de hirtn: en de sai' òrbet, en de sai'na vicher ont en òlls sèll as geat en u'. S ist za song as de doi òrbet ist gòngen za vertiarn se en de leistn jarder ont dös s ist an vurm za mòchen hearn bichte de doin hirtn as schecket òrbetn. Derbail de austell, bart men lóng schaugung abia as men mòcht der kas ont bos as men kònnnt tea' pet sèll as gem ens de vicher. S sai' òlls tsunta dinger as kemmen derèckt van vi a'ne kemmen ga-bèckslt oder zòmmgaleik pet ònders ver za mòchen sa derhòltn en de zait.

S fest bart u'heiven um naina en de vria, men paroat se as en plòtz ver de mess va um zeichena ont a hòlts. Speiter, de hirtn barn lóng schaugung de sai'na plètztn goas ont zamitto bart men meing èssn eppes bòrm kan Birtshaus oder a preatler pet vlaisch sèmm ausbende.

Nomitto s fest geat envire pet en austaal van prais ont pet tenz ont musik, òlla sai' inngalont. Men oft ver en schea' bètter asou za plaim nou mear gearm ont verhòltn se an schouber.

Chiara Pompermaier

MÒCHENO

Strom von bazzar un von techar vo dar Hoachebene

'Z bazzar vo dar Hoachene, ànka az iz biane, magat gèrn strom

foto Zotti

di Luca Zotti

CIMBRO

An prodjekt vo dar SWS Habiteck zoaget ke ma magaz tüan

Sfruttare la risorsa idrica degli Altipiani per produrre energia è possibile e vantaggioso. Questo è quanto afferma uno studio affidato dalla Magnifica Comunità degli Altipiani Cimbri ad un'agenzia specializzata nello sfruttamento di energie rinnovabili.

'Z izta apena gest verte 'z lest kriage benn 'z izta girift dar strom in di haüsar vo dar Hoachebene un von sèll tage 'z lem iz gibèckslt. Bar machan laüchtn lampandìn, bar machan gian apparèt, àna zo pensara baz da iz hintar in an stekhar un vo bo 'z khinta allar disar strom bo bar nützan alle di tang. Soinda pasàrt romai vil djar von sèll tage bo da iz nimnear khennt nacht, un vill sachandar soinda khennt vür in di bèlt: di teknologia hattaz gischenkt tage vor tage eppaz naügez, un di laüt hãm umgibèckslt idée un gileba. Asó, in di lest zaitn, khinntaz starch givorst zo pesarada bidar drau af di questiong von strom, vo bo dar khinnt, baz bar nützanen, bia bar magatn tüan zo spararen.

'Z iz vor ditza bo da dar Toalkamou vo dar Zimbarhoachebene hatt gett à dar firma SWS un Habitech zo traga vür an studio nidar zo schraiba in PAES, dar "Piano di Azione per l'Energia Sostenibile". Drinn in disan dokument, gibòllt von Patto dei Sindaci o, khinnta augiroatet biavl strom magata khemmen gimacht aft di Hoachebene, nützante di ñe bazzar un di sunn. Zo vorstiana azta an impiànto idroelètriko magat redjarn hattma an earstn gimocht vorstian biavl 'z renk un biavl disar reng iz auzgitoalt in di mònat. Vor ditza, à zo heva, soinda

khennt àgischauget alle di date meteo von lestn vürtzekh djar. Darnà di inzeniarh hãm gimatt arbatn drau af di groazarstn rie vo dar Hoachebene: dar Rio Cavallo un dar Astico, poade affon kamou vo Folgrait. Ànka di Tschint loafit vor an tòko affon sèll vo dar Zimbar Earde, ma kartza bintsche zo maga pensarn zo nütza dizta bazzar. Vor in Rio Cavallo di mennen vo dar SWS hettatn pensàrt zo macha a

groaza vaska nàmp in haüsar von Forreri (a fratzióng bo da sauguet zuar di Vallagarina) a 712 m s.l.m. bo da z' bazzar khemmat inkanalàrt drinn in tube (condotta fozata) zoa zo macha khearn a turbina bo da macht strom zboahundart quase metre untar, at 585 m s.l.m. Bar gidenkhan ke affon Rio Cavallo izta sa an söttan impiànto bo da nützt 'z bazzar bo da khinnt auzgidjukht von depurator vo Folgarit. Àgizüntet in 2013 iz guat zo macha 260.000 kWh aft djar; toal vo disar strom khinnt ginützt zo macha gian in depurator, un dar àndar khinnt vorkhoaft in Enel.

An àndar impiànto magat khemmen augimacht affon Astico. Da, zo macha gian di turbina, magatma nützan in sprung bo da 'z bazzar macht vo Karbonare (1044 m s.l.m.) nidar zuar Buse (836 m s.l.m.), da o pitt a khlummana condotta forzata. Aumachan söttane impiànte iz gisichar a groaza sull, ma ma mocht ànka vorstian ke pittar zait dar Strom gisparrt oder vorkhoaft macht gebinnen gèlt. Di mennen vo dar SWS hãm augiroatet ke in eppaz mearar baz zen djar allz daz sèll bo da khemmat gizert khearat bidar bidrumm in di kasse von kamöundar, un vo sèmm vort berata allz zo gebinnada.

Un auter varech inant é stat fat per la Cesa de Paussa de Sen Jàn: apede al comisciar ruarà ence n diretor nef

Fabrizio Demartin guiderà la Aps di Vigo di Fassa assieme a Guido Piazza nominato nelle settimane scorse commissario dalla giunta provinciale.

Dò che de oril la jonta provinziela à nominà l dottor Guido Piazza desché Comisciar de la Cesa de Paussa de Sen Jàn, chisc dis tolarà l encèria ence l diretor nef. Se trata de Fabrizio Demartin, che tol l post de Pierangela Zanella, a chela che no ge è vegnù più renovà l contrat de lurier. Fabrizio Demartin l rec' ancocondi ence la Cèsa de Paussa de Pardac, e sia enceria perveit amancol 12 ores a la setemèna te la majon de Vich.

L'é chesta na enceria provijora, per amancol 4 meisc a la longia, ma che podessa sperlenger spetan la nomines del nef consei de aministrazion. I tempes i va dò sessaben ence a l'iter judiziarie dei sospec caji de mèltratament ai ghesch de la struttura. Endèna, doi di trei endaghè i éjic deretorn a lurere te la cesa de paussa, ma con autra mansions da cheles assistenzièles. Autra neva per la majon é na selezion per tor ite n dottor coordinator e ence trei operadores assistenzièi neves.

E en jebia 22 de mè sarà n'abinèda anter la gestion neva de la cesa de paussa e i voluntadives de la val. N'abinèda voluda per rejoñer del davegnir, serèr na piata che à levà ombries su la majon e renovèr la fidenza coi familiares, ghesch e coi voluntadives. Te l'envit manà fora te val, ven scrit che l'é na gran fortuna aer te Fascia voluntadives de gran valuta che con so emegn i permet de fèr passer ai ghesch dis serens, secodi con amor e desponiboltà. Con chisc se vel envièr via un davegnir nef.

I raprejentanc' di ghesch envia per chest duc chi che se à dat sù te la Cesa de Paussa, e chi che volessa doman se meter a la leta, de se fèr inant a chesta abinèda, che la sarà da les 8 da sera te la senta de la Coprativa de Soraga, desché dit en jebia 22 de mè che ven. Tolarà pèr l dottor Guido Piazza, Comisciar de la Cesa de Paussa e l diretor nef Fabrizio Demartin. Envièdes é ence la autoritèdes politiches e religieuses de Fascia.

m.d.

LADINO